

Література

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9-10. – Ст. 88.
3. Бобечко Н. Р. Апеляційне та касаційне провадження у кримінальному судочинстві України: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.09 / Бобечко Назар Ростиславович. – Львів, 2016. – 455 с.
4. Молдован А. В. Кримінальний процес України: навч. посіб. / А. В. Молдован, С. М. Мельник. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 368 с.

УДК 343.98(043.2)

Нечипоренко Б. Т., студент,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Ланцедова Ю. О., к.ю.н.

ОСОБЛИВОСТІ ОГЛЯДУ МІСЦЯ АВІАПОДІЇ І ТРУПА ПРИ АВІАЦІЙНІЙ КАТАСТРОФІ

Значення огляду місця пригоди і трупа надзвичайно велике. Воно визначається перш за все тим, що огляд є найважливішим джерелом отримання доказів.

Поверхневий, формальний огляд матеріальних слідів і обстановки може позбавити слідство суттєвої інформації, затягнути чи зробити неможливим розкриття злочину.

Проведення огляду місця події та трупа на місці його виявлення регламентується статтями 237, 238 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України). Відповідно до ст. 237 КПК України «з метою виявлення та фіксації відомостей щодо обставин вчинення кримінального правопорушення слідчий, прокурор проводять огляд місцевості, приміщення, речей та документів» [1].

Під час огляду місця авіаподії та трупа виникає немало проблем. По-перше, варто враховувати, що на місці падіння багатомісного літака, зазвичай, знаходиться велика кількість трупів або їх залишків, які розкидані на значній території. Тому огляд такого місця події проводить не один, а спеціальна група слідчих із групою лікарів-спеціалістів у галузі судової і авіаційної медицини. Бажано, щоб у великих судово-медичних установах такі групи були сформовані завчасно, а експерти, які входять до їх складу, уже

заздалегідь були готові до роботи на місці авіаційної катастрофи і до проведення судово-медичних експертиз. По-друге, місце авіакатастрофи зазвичай важкодоступне (віддалене від населених пунктів, розташоване в лісі, болоті і т.д.), тому в цьому випадку доцільно залучати до участі органи Державної служби України з надзвичайних ситуацій, які зможуть надати допомогу слідчим, під час огляду місця події.

Також ще однією проблемою є те, що обстановка місця авіакатастрофи, як правило, змінюється до його огляду (у процесі рятування поранених, гасіння пожежі, вилучення трупів і т.д.). У зв'язку з цим до огляду потрібно приступати негайно, незважаючи на темний час доби і несприятливі погодні умови.

Як і при звичайному огляді, по ходу огляду місця авіаподії визначається точне місцеположення і взаєморозташування всіх виявлених об'єктів (уламків літака, трупів чи залишків трупів, особистих речей, одягу, взуття тощо), які відмічаються на плані. При знайденні окремих частин тіла людини, лікар повинен визначити їх анатомічну належність, виявити і описати їх характерні особливості і індивідуальні ознаки, які згодом допоможуть при встановленні особи, вказати, на яких поверхнях цих частин виявлені сліди дії вогню чи обвуглення. Тут же, на місці виявлення, всі знайдені об'єкти маркеруються (нумеруються) і розміщуються в окремі ємності (ящики, пакети, мішки та ін.), в яких вони доставляються у морг для проведення судово-медичного дослідження. Присвоєний номер об'єкта, що уже знаходиться в ємності, переноситься на план місця авіаподії.

Учасникам процедури огляду категорично забороняється вилучення документів, особистих, цінних речей та інших предметів із залишків трупів, адже саме через зазвичай сильне пошкодження трупів інколи буває неможливо здійснювати їх впізнання без таких документів.

Нерозчленовані трупи оглядаються і описуються за загальноприйнятими правилами. Якщо особа не встановлена, то їй також присвоюється черговий номер. На таких трупах потрібно детально описати трупні зміни, необхідні для визначення часу настання смерті. Саме таке питання найчастіше ставиться перед судово-медичною експертизою по таких справах [2, с. 545].

Варто відзначити, що під час огляду авіаподій та огляду трупів слідчим необхідно проявляти особливу обережність. Наприклад, при огляді та маніпуляціях з трупами і їх останками необхідно бути уважним, оскільки в них могли застрягнути гострі осколки металу та скла, якими легко поранити руки. При огляді літака необхідно

дотримуватись максимальної обережності. Навіть тоді, коли пожежа погашена, пальне, що витекло, може загорітися знову, ємності з легкозаймистою сумішшю можуть вибухати; в задимленій кабіні або салоні можна отруїтися високотоксичними газами, що утворюються при горінні синтетичних матеріалів. Від пожежі метал (дюраль) стає крихким, тому людина в кабіні або в салоні літака може провалитися через підлогу або бути придавленою обваленою стелею чи стінкою [2, с. 546].

Отже, повітряний транспорт, як і уся економіко-виробнича сфера держави, переживає період реформ і вдосконалення технічного обладнання, зростання пасажирських перевезень. Це створює нові, незнані раніше особливості функціонування окремих мереж на повітряних шляхах, які як ускладнюють процедуру огляду місця події та трупа, так і сприяють його провадженню. Ці обставини зумовлюють необхідність подальшої розробки методичних рекомендацій щодо огляду місця авіаподії та трупа при авіаційній катастрофі.

Література

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9-10, № 11-12, № 13. – Ст. 88.
2. Маркус В. О. Криміналістика: навч. посіб. / В. О. Маркус. – К.: Кондор, 2007. – 558 с.

УДК 343.346(043.2)

Овчар А. С., студентка,
Інститут кримінальної юстиції,
Національний університет «Одеська юридична академія», м. Одеса
Науковий керівник: Степаненко О. В., к.ю.н., доцент

НЕПОВНОЛІТНІ ЯК СУБ'ЄКТИ ТРАНСПОРТНИХ ЗЛОЧИНІВ

Сьогодні кількість вчинення транспортних злочинів постійно зростає. Поряд з цим, тенденція до збільшення кількості кримінальних правопорушень, вчинених неповнолітніми, актуалізує дослідження неповнолітніх як суб'єктів транспортних злочинів. Зазначені злочини, вчинені неповнолітніми, можуть спричинити тяжкі наслідки у вигляді людських жертв, пошкоджень майна, дорожніх споруд і комунікацій, зниження безпеки руху тощо, що зумовлено особливостями суб'єкта злочину, адже неповнолітні не володіють знаннями про технічні особливості транспортних засобів,